

Kiss Attila – Borsodvíz Zrt.

Sok szeretettel köszöntöm a Vízmű Panoráma olvasóit! Újra jelentkezem egy portrébeszélgetéssel, amely nem rövid, ellenben hosszú és izgalmas. Beszélgetőtársam Kiss Attila, a Borsodvíz Zrt. cégvezetője, akivel ezt a beszélgetést még május elején rögzítettük. Attila őszinteségét és mindent tudni akarását néhányan már ismerjük. Tartsanak velem és ígérem, hogy Önök is jobban megismerhetik őt, a biológus végzettségű, négylányos apát, aki idestova 27 éve tapossa az ágazat macskaköveit...

KREITNER KRISZTINA: Kedves Attila! Köszönöm, hogy elfogadta a meghívást és eljöttél egy beszélgetésre. Az első kérdésem rögtön in medias res: *hogya vagy, hogya vagytok*

KISS ATTILA: Úgy, mintha hetvenévesek lennénk. Az az érzés...

KK: Mármost a Borsodvíz hetvenéves, ugye, jól értem?

KA: Természetesen jól. A megyei vízművállalatokat a 1950-es évek elején alapították, így volt ez a Borsodi Vízművel is. A Megyei Tanács VB döntött a vállalat létrehozásáról 1951. április 1-jével, el is hoztam a vállalat eredeti törzskönyvi lapját. Ebben benne van, hogy milyen feladatra hozták létre és milyen átalakítások történtek a későbbiekben. Reméljük, nem áprilisi tréfa volt az egész. Tehát idén hetvenéves a vízmű, de eddig a járványhelyzet miatt nem tudtuk megünnepelni. Bízom benne, hogy lesz még erre lehetőség valamilyen kulturális műsorral, a régi és mostani munkavállalókkal. Ez bizony közel három emberöltő, amelyből

---

KREITNER KRISZTINA
a MaViz PR- és
marketingmenedzsere

---

kreitner.krisztina@maviz.org

A második generációsok – az 1970-es években a felfutó ágazatba érkezők – is mind nyugdíjasok már, de legalább mi, harmadik generációsok még ismertük őket. S bizony vannak – hál’ Istennek – egészen fiatalok a cég minden területén, akik továbbviszik majd a zászlót, mert azért az elmúlt öt-tíz évben picit fiatalodtunk.

KK: Bocsanat a közbeszólásért, de régen kifejezetten jellemző volt, hogy egész családok voltak vízművesek. Nálatok mennyire jellemzőek még ezek a vízműves családok?

egyed én is magaménak tudhatok. Érdekes, hogy minden dolgozónak megvan a munkaügyi kartonja egészen az első évektől, de az alapításkori első generációs vízműveseknek már híre s emlékezte se nagyon van.

kában töltött évek száma, de annyira sok a társadalmi és gazdasági változás, hogy nem érdemes ezt becsülni.

Az egészségünk – mármint a cégé – is olyan, mint egy hetvenéves emberé: minden évnek és napnak örülünk, ha megmaradunk, még ha fáj is itt-ott. Ennek nem feltétlenül kellene így lennie, mármint hogy egy hetvenéves cég kicsit fáradt. Miért ne lehetne friss és innovatív? Sajnos el kell ismerni, hogy most nem vagyunk jó fázisban, s talán ez igaz más víziközmű-szolgáltatókra is az ágazatra jellemző körülmények miatt. Persze – pozitívabb megközelítéssel – azt is elmondhatjuk: még élünk és működünk, pedig sokan és sokszor mondták, hogy itt a vég, mégsem tettek koporsóba és sírba minket.

KK: Ne szaladjunk előre, Attila. Tavaly azért mi is éreztük, éreztük, hogy azért lógott a fejetek felett az a valami... De előbb térjünk vissza a mindennapokhoz még egy picit. Azt gondolom,

KA: Ma már nem jellemző. Régen kegy volt bejutni, s nekem is volt olyan kolléganóm, aki nyugdíjazása előtt pár évvel megkért, hogy a menyé jöhessen a helyére dolgozni. Úgy is lett, majd ott is maradt jó néhány évig. Volt példa vízdíjbeszedő feleség – szerelő férj – villanszerelő gyermek szintű családi „öszszefonódásra”. Vannak még azért ilyenek hébe-hóba: férj-feleség vagy apa-fia. Most már ritkább, hogy valaki húsz-harminc évet eltöltson egy vízműnél. Kicsit olyan ez, mint a születéskor várható élettartam, ami a korosztályomnál a férfiaknál hatvanöt körül, a nőknél hetven év lehetett. Évtizedekkel ezelőtt jó eséllyel borítékolható volt, hogy innen is megy nyugdíjba az ember. Ma is lehetne valamiféle statisztika, hogy mennyi a belépéskor várható mun-

hogy a COVID az a téma, amit nem lehet semmilyen beszélgetésből kihagyni.

KA: Rosszkor jött. Bármikor rosszkor jött volna, de most különösen. Mind gazdaságilag, mind a működés szempontjából, s talán legkevésbé a műszaki területet vetette vissza. Eddig három kollégánk volt kórházban, de szerencsére haláleset nem történt – s ez a legfontosabb. Mi már tavaly februárban meg-

kezdtük a felkészülést a járványra – bár bevallom –, meg is mosolyogtak a kollégák, hogy miért foglalkozom ilyenekkel. Az idő igazolta a megérzésünket, hogy ebből baj is lehet. Kész utasítással vágtunk neki a márciusnak, s szerettük volna elérni, hogy ne legyen cégen belüli fertőzésátadás. Tavaly még nem, sajnos idén már kialakultak a fertőzési láncok nálunk is, főleg ügyfélszolgálati irodáink esetében volt ez egyértelműen lekövethető – volt, hogy hetekre be kellett zárni. Egy nagyobb szennyvíztelepünkön is volt olyan fertőzési lánc, amit részben emberi mulasztás okozott, mivel nem jelentették időben, hiába voltak határozott utasításaink erre vonatkozóan. Ez esetben is volt két nehéz hetünk, mivel a hétfős személyzetből egyetlen kollégánk maradt egészséges, az összes többi ott-

thon volt coviddal. Sokat költöttünk maszkokra, fertőtlenítő szerekre, de még a dolgozóknak biztosított vitaminokra is. Teszteltük a kollégákat – a PCR-tesztekben hiszünk –, ezek százával történtek a Borsodvíznél. Mi mindig lehetőséget adtunk – akár a magánélet kapcsán felmerült gyanú esetén is –, hogy teszteltesse a kollégák. Összességében gazdaságilag nagyon odavágott tavaly a járvány. Egyrészt a felhasználók súlyos fizetési elmaradásai miatt nagyon nagy volt a likvid forráskiesés áprilistól júliusig. Rendkívüli közgyűlést is összehívtunk, tökeemelés kezdeményeztünk a tulajdonosoknál 140 millió forint értékben – ez amúgy a közgyűlésen még átment, de elhasalt a tulajdonosok kötelezettségvállalása során. Talán csak indirektnek mondható

– de annál súlyosabb – hatás volt az eredetileg 4,5 milliárd forintos lakossági víz- és csatornaszolgáltatás támogatására szolgáló BM pályázati keret kétmilliárd forintra történő visszavágása. Ez nálunk a megszokott 330-360 millió forint helyett csak 153 millió forint támogatást jelentett. Ez a kettő együtt – az árbevétel csökkenése és a támogatásvesztés – már önerőből megoldhatatlan gazdasági nehézséget teremtett a társaságnál.

KEOP-programban épült szennyvíztelep a Taktaközben

KK: Beszéltünk arról, hogy a Borsodvíz hetvenéves, és te már 27 éve dolgozol ott...

KA: Igen, nyáron lesz 27 éve.

KK: Szerintem kevesen tudják rólad, hogy biológusként végeztél. Induljunk innen és érkezzünk meg 2021-re a Borsodvízhez. Mit szólsz?

KA: Furcsa kérdés...

KK: De én azt gondolom, hogy ezt a kettőt nem tudjuk külön választani. Hiszen összefonódik a kettő. Szorosan...

KA: Jellemzően ugye műszaki szakemberek a szolgáltatók első

számú vezetői. Leginkább férfiak – bár vannak azért üdítő kivételek is. Az a tény, hogy egy volt laboros most cégvezető, sokaknak meglepő. A Vksztv. végrehajtási rendelete lehetőséget ad ennek a szakmacsoportnak (vegyész, biológus), hogy lehessen igazgató – természetesen kell hozzá az előírt munkatapasztalat és vezetői gyakorlat is. Ha nem keveset visszamegyek az időben... Hát nézzük! Kora gyermekkoromban alakult ki az érdeklődésem az élő

és élettelen természet iránt, és nagyobbacska voltam már, amikor felismertem, a természeti jelenségek és személyes megfigyeléseim jól leírhatók és megmagyarázhatók a természettudományok segítségével. Így hát ezen tanulmányaimra és ilyen irányú olvasmányokra nagyobb figyelmet fordítottam. Ezek nagy szavaknak tűnnek, de azt hiszem egy alig tizenéves, eleven vidéki fiú esetében valóban fontos önálló felismerések voltak.

KK: Mindenre keresed a magyarázatot és bocsánatot, hogy megint beleszólok, de nekem ez Kiss Attila. Aki tényleg mindenre magyarázatot keres és magyarázatot vár. A közgyűlésen, a konferenciákon.

KA: Azért, mert szokásból nem akarok elfogadni semmit, legyen az ötven-, vagy akár százéves hagyomány. Én érteni akarom a folyamatokat, emiatt azt gondolhatják, hogy kötözködöm... Pedig csak látni szeretném a dolgok hátterét, azok dialektikáját, különben hogyan hozhatnék döntést! Visszatérve az eredeti kérésedre, a természettudományok olyan fontos társadalmi vonulatai, a természetvédelem, majd a szocializmus végi környezetvédelmi mozgalmak már teljesen lebilincseltek, így kerültem a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemre, ahol 1994-ben mint biológus végeztem. Itt nem annyira az alap-, mint inkább az alkalmazott tudományterületek kötöttek le a felsőbb évfolyamokon, pl. a hidrogeológia, hidrobiológia, ökotológia, vízi környezetvédelem, vízkezelés, szennyvíztisztítás. A TDK-munkám, majd diplomatervem is ilyen területhez kapcsolódott: ipari szennyvíziszap alapú komposzt biológiai értékelése.

Az egyetem után Szerencsen telepedtünk le későbbi feleségemmel, ám akkoriban nem volt könnyű munkát találni: a szocialista nagyvállalatok már széthullottak, vagy bizonytalan volt a jelenük és a jövőjük. Emlékszem, akkor még létezett telefonkönyv, és egy miskolci telefonfülkéből hívtam fel a „víz” illetve „vízművek” címszavak alatt található cégeket és hatóságokat, ahol úgy gondoltam, működik laboratórium, s pár hét múlva már a Borsodvíz Rt. központi laboratóriumában dolgoztam. Azóta is ez az első és egyetlen munkahelyem. Aztán a laborban a biológiai, bakteriológiai és kémiai vizsgálatokon túl hamar megtaláltuk egymást a víztechnológiával, s részben a szennyvíz-technológiával. Nagy szerelem lett: vas- és mangántalanítás, gázmentesítés, ammóniamentesítés, különböző fertőtlenítési módszerek. Hasonló – szintén kémiai és biológiai ismereteket igénylő – feladatok a szennyvízelvezetés-tisztítás területén is, kiváltképp a regionális rendszerek szulfidproblémái. Erről az alapról építettem fel – eleinte ösztönösen, majd egyre tudatosabban – a karrieremet.

KK: Aztán ez a laboros dolog más úton folytatódott végül...

KA: Igen, sajnos vége szakadt. Ugyanis onnantól, hogy az ember vezetői megbízást kap, egyre távolabb kerül attól a szakterületről, amit szeretett. 1998-ban adódott lehetőségem az első vezetői megbízásra: a tokaji üzemvezető váratlan nyugdíjazása okán be is nyújtottam pályázatomat. A társaság üzemeltetési területének úgy 40%-a került közvetlen irányításom alá, kb. 85 dolgozóval. 28 évesen igazából meg kellett volna ijednem a feladattól, de valahogy nem aggódtam túl, mindössze komolyan vettem a feladatomat és tettem a dolgom, úgy, ahogy helyesnek tartottam. Pedig idősebb és tapasztaltabb kollégák meg is jegyezték, hogy ilyen feladatot nemigen kaphattam volna meg pár évvel korábban (még a megyei vállalat idejében) „harmincéves kor alatt, mérnöki végzettség és MSZMP-s párttagkönyv nélkül”. Ma sem tudom, hogy ezt minden tekintetben komolyan gondolták-e, vagy csak próbáltak „felkészíteni” a nehézségekre. Szóval, az első jó tíz évem nagyon intenzív tanulással telt, volt kitől és mit tanulnom: nemcsak a jó és helyes gyakorlat elsajátítására volt lehetőségem, hanem arra is, hogyan nem szabad csinálni bizonyos dolgokat. Talán meghökkentő, de a kétféle – a

jó és a rossz – gyakorlat megismerését és a tanulságok levonását egyaránt – ha nem is szükségesnek, de – fontosnak tartom. A munkámhoz szükséges közgazdasági, jogi, további műszaki ismereteimet tematikusan, de mégiscsak önállóan szereztem meg „in situ” módon, ami számomra nem újszerű, hiszen mindig és mindent a gyakorlat oldaláról közelíték meg.

KK: Aztán jött 2018, amikor is cégvezetőnek választottak...

KA: Igen, előtte még bekerültem 2014-től a főmérnöki pozícióba. Ezen időszakban futottak csúcsra a különböző projektek, beruházások, melyekben a leginkább elmélyedtem, ugyanakkor

Svájci projekt zárórendezvénye utáni csoportkép Lillafüreden

személyes szakmai sikereket is hoztak. KEOP és KEHOP vízminőség-javító projektek, Svájci Projekt, hálózatrekonstrukció, KEHOP szennyvízprojekt, autópálya-építéshez kapcsolódó közműépítés. Úgy érzem, ezekben komoly szakmai sikereket értem el. A fentiekkel kapcsolatban rendszeresen tartottam előadásokat, prezentációkat, de még mérnökkamarai képzést is. Megismert a felügyelő bizottság, az igazgatóság, a közgyűlés. Talán az, hogy ki tudtam nyílni, s kívülre is meg tudtam mutatni magam, megte-

remtette az alapot, hogy az elődöm ajánlására feljebb léphettem elsőszámú vezetői pozícióba. Alkalmazottként vagyok cégvezető, ezért kapok egy normális fizetést, mellette pedig igazgatósági tag is vagyok.

KK: És ha visszagondolsz arra, hogy ott a telefonfülkében állsz és telefonálgatsz a vízműveknek... Merted akkor titkon azt remélni, hogy valamikor évek múlva te leszel az egyiknek a vezetője?!

KA: Nem, ez csak jóval később vetődött fel bennem. Odakerültem a laborba és éreztem, hogy az akkori főmérnök (későbbi igazgató), akinek nagyon sokat köszönhetek – de közbevetem, nagyon sok kollégának tartozom hálával – kifejezetten pártol. Ugyanis hiába van valakiben ambíció, ha nem kap bizonyítási lehetőséget, nem engedik a döntések közelébe, s nem támogatják szakmai karriere építésében, akkor előbb-utóbb befásul, s aztán nem is fog próbálkozni. Nekem szerencsém volt, mert mindig voltak a közelemben ilyen támogatók, akik lehetőséget adtak, hogy akár még az ő helyükbe is léphessek. El kell azt is ismerni, hogy szerencsés ember vagyok – legalábbis annak érzem magam –, az élet minden területén, így a munkámban is. Vannak ugyan rossz napok, sőt periódusok, de ami fontos, abban végül mindig szerencsém volt!

KK: De jó! Én őszintén azt kívánom, hogy ez még tartson így nagyon-nagyon sokáig!

KA: Úgy legyen! Hátha ez a szerencse a Borsodvíznek is megmarad – akár a személyemen keresztül.

KK: És ha már itt tartunk. Szerinted téged milyen vezetőnek tartanak a munkatársaid? Szerintem egy picit megosztó a személyiséged – vagyis eddig ezt gondoltam, a keresztkérdéseiddel, a mindenre választ szeretnék kapni hozzáállásoddal. De mi most azért egyeztettünk egy ideje és beszélgettünk is többet, készülve az interjúra, és megmondom őszintén, én megláttam egy picit a másík arcodat is. És azt hiszem, megértem azt is, hogy te nem köztöködsz, csak érteni szeretnél mindent... Szóval szerinted szeretnek téged a munkatársaid?

KA: Hú, ez nehéz kérdés. Nem biztos, hogy nekem kellene felten-

Az 1912-ben épített első szűrőgépház Tokajban. A kép 2001-ben készült.

ned. Egy részük bizonyára. Kell egyáltalán, hogy szeressék a vezetőt? Vagy elég, hogy elfogadják, tudomásul veszik és elismerik az erőfeszítést? Mert eredmények sem jönnek mindig. Az, hogy az élet csupa siker, nem igaz. Még egy sikeres vezetőt is számos kudarc ér. Talán azt látják és elismerik, hogy küzdünk rendszeren. Ez nem csak rám vonatkozik, hanem az egész közvetlen csapatomra. Hogy szeretnek-e? Hát jó lenne, ha szeretnének, jó lenne (mosolyog). De nem erre törekszem. Viszont, ha már a sikereket szóba hoztuk, váltsunk szót erről is, sikerekről és kudarcokról. Van, amit sikernek érzek és a munkahelyi közösségünk is annak érezhet, s inkább ezekről szeretünk beszélni, semmint a csalódásokról és kudarcokról, holott ezekből is akadt bőven. Hogyne lenne ilyen egy tartósan és „stabilan” veszteséges társaságnál! Ezek nem feltétlenül a mi hibánkból adódnak, hanem a műszaki-gazdasági körülményekből, esetleg az önmagunkkal szembeni túlzott elvárásokból, de mégiscsak kudarcok. Sokan azt hiszik, ha ezeket szépen tálaljuk és még rózsaszín masnit is kötünk rá, akkor majd sikerek lesznek, de én nem így látom. A legjóindulatúbb megközelítésben is legalább a gond vagy a probléma jelzőt rá lehet ezekre akasztani. Gondok és problémák pedig vannak bőven

nálunk is, mondhatni, mindennaposak. Azt gondolom, ez kifejezetten jellemző lehet más, hasonló adottságú szolgáltatókra is.

KK: És ha visszanezünk a tavalyi évre, nyilván kudarcból mindenkinék kijutott, de azért nálatok hallottunk sikerekről is. És azért abban neked vastagon benne van a kezéd.

KA: Igen, igen. És a szerencsefaktor is. Ugye nagyon rossz volt az elmúlt évünk, nekifutottunk a tőkeemelésnek, de sejtettük, az

Kormányhatározat, ahol 20 társaság kapott 3,9 milliárd forintos támogatást, pontosabban tőkeinjekciót. Véleményem szerint ez egy nagyon fontos jel volt, rendkívül fontos! Nekem erre van egy elméletem, talán majd elmondom egyszer.

KK: Igen, ez a tőkeinjekció volt az, amit Ti is kaptatok. De! Ezelőtt történt más is. És gondolom, azt Te sikerként élted meg...

KA: Igen, de erről nem kívánok beszélni. A háttere azt kívánja meg, hogy arról ne ejtsünk szót.

A golopi vízmű 2001-ben, mely azóta KEHOP-ban megújult

lesz a vége, hogy nem sikerül. Nemhogy a felét, de 10%-át sem jegyezték le a felkínált részvényeknek. Aztán már a fizetési képesség határán éltünk, a legmagasabb szintekig is elmentünk, hogy jelezzük a problémánkat hatósági és kormányzati szinten is. Azt kell mondjam, nagyon komolyan foglalkoztak velünk. Szerintem – sokak véleményével ellentétben – a felsőbb döntéshozók teljesen tisztában vannak az ágazat helyzetével, a Borsodvízével is, és törekszenek is a megoldásra. Erre azért láttunk példát tavaly december 24-én, amikor megjelent a 2005/2020-as

KK: Értem, köszönöm az őszinteséged! És ha már picit érintettük az ágazatot, akkor folytassuk itt. Azt gondolom, hogy aki a szektorunk közelében van, az napról napra látja, hogy egyre nehezebb a helyzetünk, hogy egyre több kihívás van előttünk. Te mit gondolsz, miért alakult ez így?

KA: Nem a víziközmű törvény miatt van, az biztos! Az ágazat gondjai megvoltak már korábban is, de azután kerültek igazán felszínre újabb gondok, miután meglett a törvény. Sokan ezért hozzák vele összefüggésbe, de én egész más véleményen vagyok. Ennek a törvénynek a megalkotása már szükséges volt, s nem rossz a végrehajtási rendelet sem. Célszerű a szoros hatósági felügyelet is, és szerintem nem ebből kell eredeztetni az ágazat problémáit. Ne felejtjük el, hogy a Vksztv. rendezte végre a tulajdoni viszonyokat, a működési engedélyezte-

tés, az ármegállapítás dolgait és még számos fontos dolgot, ami szükséges a továbbiakban is. Ugyanakkor az ágazatban tetten érhető bizonyos mértékű túlszabályozottság, elsősorban a hatastörési átfedések és a sokrétű dokumentációs kötelezettségek miatt – de még mindig nem ez a fő probléma. Kifejezett gondot okoz viszont – az említett túlszabályozás ellenére –, hogy a víziközmű-ágazatnak továbbra sem látom a határozott „gazdáját”, aki meghallgatja és igyekszik orvosolni gondjait, s aki megfelelő szabályozó és ösztönző rendszert – legyen az akár cukor és os-

tor – működtet a gazdálkodás területén. Persze nem önkényesen, hanem közérdekű célok mentén, szabályozott keretek között. Nem hatósági feladatra gondolok, itt valamiféle magasabb szintű felelős kellene. Ha lenne ilyen „jó gazda”, sokat segíthetne az ágazaton. Bízom benne, hogy egyszer majd lesz, s az lehet az igazi érdekképviselőnk is egyben.

De újra vissza oda, hogy mi még a probléma. A jogszabályokban körülírt alapelvek nem érvényesülnek, de még konkrét előírások sem teljesülnek. Az ellátásbiztonság elve sérül, mivel nincs fedezet a közművagyon megújítására. A teljes költségmegtérülés elve – az ésszerű üzleti nyereségről szót se ejtsünk! – nem teljesül. Az ármegállapítás intézménye nem működik. Summázva: a törvény szelleme nem köszön vissza a gyakorlatban. Gondot jelentett a közműadó aránytalansága – igaz, itt a mi szempontunkból jelentős változás történt 2021-től. Most a korábbi közműadó mindössze 35%-át kell megfizetnünk – s számomra ez is egy jel. Ott van még az árbefagyasztás és a rezsicsökkentés. Olyannyira elinflálódtak a közüzemi díjak, hogy jó, ha 60-70%-át éri a 2011-esnek, mivel azóta a villamos energia, a bérek, az anyagárak, az üzemanyagárak jelentős mértékben emelkedtek. A Borsodvíz Zrt. esetében 2013 és 2019 között a közműadó 1,85 milliárd Ft volt. A felügyeleti díj 158 millió forint volt, a rezsicsökkentéssel 1,5 milliárd forintot buktunk. Ez a három tétel 3,5 milliárd forint és akkor még nem beszéltünk a díjbefagyasztásról. Ha belegondolok abba, ha ennek „csak” a fele rendelkezésre állt volna az elmúlt két-három évben, hogy micsoda fantasztikus lehetőség lett volna a működtető vagyonunk megújítására, az emberek anyagi megbecsülésére. A működtető eszközök előregednek, a digitalizációban és az integrált informatikai rendszerekben történő elmaradás óriási. Alacsony a bérszínvonalunk, folyamatosan küzdünk a munkaerő-ellátottság és az utánpótlás nehézségeivel. Nem nő a szolgáltatás színvonala, hiszen a napi gondok megoldásában elvesz csaknem a teljes energiánk, no és a költségkeretünk is. Innovációra és fejlesztésekre egyikből sem sok marad. A hosszú távú működtetést tekintve persze a legsúlyosabb gondnak a rekonstrukciók elmaradását tartom. Pénzügyi források hiányában nem teszünk meg olyan lépéseket, fejlesztéseket, amelyekről tudjuk, hogy nyilvánvalóan szükségesek

lennének. Ennek bizonyára meglesznek a következményei: a működtetésünk – s talán közelítőleg ez jellemző az ágazati szereplők nagy részére is – a jelenlegi szabályozási keretek között már középtávon (kettő-öt éves távlatban) fenntarthatatlan. Elég rá nézni az ágazati szintű – alaptevékenységre gondolok – korrigált üzemi eredményekre: a tavalyi évben járhattunk úgy mínusz 40 milliárd forintnál, az ágazat egészét nézve.

KK: Ez azért személyesen is megterhelő...

KA: A nyomás évek óta nagy rajtam és vezető kollégáimon is, ráadásul mi a munkaidő végén nem tesszük le a „szerszámokat” és a problémákat a személyzeti bejáratnál, hanem hazavisszük este, hétvégre, sőt szabadság idejére is. Szinte folyamatos tehát a pörgés, a megoldáskeresési kényszer. Nem gondolom, hogy ezt a feszült közeget jól tolerálja az emberek egészsége, legalábbis az enyém biztosan nem. Fiatalabban jobban tudtam kezelni, akként, hogy ki tudtam pihenni ezeket a megpróbáltatásokat, hiszen akkor még jobban regenerálódik az ember idegrendszere is. Egyre inkább érzem, hogy a néhány hetes, de akár néhány hó-

napos problémahalmazódások és munkarohamok egyre jobban lemerítik az akkumulátoromat, s a következő erőpróbáig nem is töltődik vissza. Amikor erről a problémámról beszélek másoknak, azt tanácsolják, ne hajtjam túl magam, ne vegyem olyan komolyan a dolgokat, de ezt a vízműveskedést csak így tudom csinálni, vagy sehogy. Emiatt nem is gondolom, hogy ezt fogom csinálni újabb tíz év múltán is. Lenne hova visszavonulnom – ha muszáj –, de nem mondom, hogy nem dolgoznék szívesen az ágazatban. Persze nem biztos, hogy mindig az első vonalban kell

lenni. Talán helyes lesz mihamarabb az utánpótlásra tekinteni, s továbbadni a stafétát egy energikusabb, fiatalabb, nagyobb tudású vagy éppen képzetesebb kollégának. Egy adott szituációban nem biztos, azonban közép- és hosszabb távon mindenkit lehet pótolni, ez meggyőződésem. Addig viszont, amíg ennek a közműszolgáltatónak a vezetése az én és kollégáim felelőssége, nem mutathatunk sem kétségbeesést, sem azt, hogy nem látunk valamiféle megoldást a problémákra. Különösen fontos tartást mutatnunk a dolgozók és a tulajdonos önkormányzatok felé, sőt egyfajta jövőkép felmutatását is joggal várják el tőlünk. Persze ez

nem jelenti azt, hogy vezetőként nekem ne lennének kétségeim és ne vívódnék hetekig egy-egy nehézség kapcsán, mégis minden esetben döntéseket – néha nagyon nehéz döntéseket – kell hoznom, majd vállalnom értük a felelősséget. Tolkien gondolatai jutnak nemegyszer eszembe, amikor a Tündérboszorkány azt mondja Zsákos Frodónak, aki kétségek között vergődik, mert le akarja tenni a túl nehéz terhet. Ez szabad fordításban valahogy így hangzik: „Te vagy a gyűrű hordozója. A hatalom gyűrűjét hordozni magányos feladat, s e feladattal téged bíztak meg. Ha Te nem tudod, hogyan teljesítsd, nem tudja senki!” Úgyhogy amíg én viselem ezt a jelképes gyűrűt, nekem is meg kell hoznom ezeket a döntéseket.

KK: Hm, ez milyen jó végszó lenne... De még nem szeretném befejezni és lezárni a beszélgetést, ugyanis vannak még kérdéseim. Pedig ettől még a hideg is kirázott! De ha már itt filozofálgatunk és ilyen szép gondolatok jutnak az eszedbe, hadd kérdezzem meg: hogyan oldanád meg a szektor problémáit, hogyan látod a kiutat a mostani helyzetből?

KA: Sokszor beszélgettünk ugyan erről kollégákkal, de hivatalosan sosem kérdeztek arról, én hogyan látom az egész szektor helyzetét. Azt, hogy a „ti cégeteken mi segítene”, már sokszor feltették, ezt többször elmondtam és leírtam, s kaptunk is segítséget. Az egész víziközmű-ágazatot tekintve a megoldás egyértelműen a forráskivonás megszüntetése lenne, helyette forrásbevonással megoldani a gondokat, de ez – valljuk be – így túl egyszerű lenne, és nem fogok érte közgazdasági Nobel-díjat kapni... De nézzünk három konkrétabb lehetőséget.

Az első, ami ördögtől való dolog lenne, az állami támogatási rendszer bevezetésének lehetősége, vagyis inkább újraélesztése, de azért ez veszélyekkel jár – mondják a közgazdászok –, mert még inkább eltérítik a szolgáltatási díjakat a költségektől. Ráadásul nem feltétlenül ösztönöz majd a költséghatékony működésre, elvezethet majd a pazarláshoz. Mehette persze rászorultsági alapon is, de ezzel is vissza lehetne élni, mert ezzel veszteséges gazdálkodásra ösztönöznénk a cégeket. Szóval ez a lehetőség csak egyik alapköve lehetne a kiútnak, ha már erről kérdeztél. A másik alap lehet a víz- és csatornadíjak megállapítása a költsé-

gek alapján. Ez lenne a piaci alapú, „igazán kapitalista” megoldás, de némi kiegyenlítésre szükség lenne, mivel adottságoktól függően többszörös árszint lenne vidéken, mint a nagyvárosokban. Mindenképpen érvényesülni kellene a szolidaritás elvének, tehát darázsfészek ez is.

A harmadik lehetőség önmagában is összetett: közvetlen állami szerepvállalás növelése és talán újabb centralizáció. Például azt mondjuk, hogy nagyobb üzemméretet írnak elő, s nem kell negyven cég, csak húsz vagy harminc. Nem vagyok üzemgazda, aki ki tudja mutatni, mekkora az ideális üzemméret, de ez is adottságoktól függően más és más lehet. Hangsúlyozom: bármit csinálnak, a pénzt bele kell tenni a rendszerbe! Ez lehet a kulcs: a forráskivonás megszüntetése és új források bevonása, s már csak az a kérdés adódik, ki adja a pénzt. Ha ez nem megy a felhasználóktól, vagyis a díjakból, akkor más forrásokból, akár az államtól kell. És Krisztina! Elmondtam én már más fórumon is, itt is kimondom, kövessenek meg érte: én személy szerint ettől egyáltalán nem félek. Ha ez a megoldás, ha ez az ára, hogy hosszú távon is biztos legyen a víziközmű-szolgáltatás – ami nekem is a fő feladatom –, szóval, ha ez az ára, ha ez a megoldás, akkor legyen!

Lehetne kombinálni is a különböző lehetőségeket: a forráskivonás megszüntetése után a díjak emelése, támogatási rendszer kialakítása, működés optimalizálása egyidejűleg. Ha az egyik elem esetében kicsi a mozgástér, akkor a másik kettőből lehetne balanszírozni. Nem én fogom megmondani a tutit, de – felüleletesen bemutatva – ez az ötletem. Ez egy olyan gondolat, amit nem osztanék meg egy napilappal, de neked elmondom, mert ez csak egy kötetlen beszélgetés ágazati szereplők között. Megjegyzem, amúgy én nagyon közelinek érzem a beavatkozást, mivel a helyzet kikényszeríti inkább előbb, mint utóbb. Sőt tavaly decemberben ez meg is történt húsz cég esetében, de ez volt az érzésem a közműadó törvény módosítása kapcsán is. Optimistán várom a további fejleményeket és addig is igyekszünk kitarítani. Ami késik, nem múlik: előbb-utóbb az állam rászánja majd magát, beavatkozik, s abban biztos vagyok, nem mindenkinek fog tetszeni, ami történik, hiszen sok lesz az érdeksérelem. S megint őszintén: ez sem baj, csak a végeredmény jó legyen. Nálunk erre volt egy

mondás: „Aki fizet, az húzatja” – mármint a cigányzenére mondták ezt az öregek; vagyis, ha támogatást ad az állam, természetesen nagyobb rálátást és beleszólást akar majd a folyamatokba.

KK: És akkor, ha most keressük a tutit – mert keressük csak és nem tudhatjuk –, azért bennem felmerül a MaVíz szerepe is ebben a kérdéskörben. Elmondod ezzel kapcsolatban is a véleményedet?

KA: Hát, kicsit nehezen szánom rá magam, mert meglehetősen kritikus vagyok saját magunkkal szemben is. Minden évben elfogadom a beszámolót, támogatom a vezetőség munkáját, a bizottságok munkáját, részt veszek a MaVíz rendezvényein, melyeken magam is sokat tanulok. Nyilván itt emberi kapcsolatok is kialakulnak, párbeszédre ad lehetőséget az ágazat szereplőinek. És akkor most leveszem az irodád faláról „A MaVíz küldetése” című bekeretezett táblát... Nézzük meg ezt, hogyan érvényesül. Nézzük! Mi az a tevékenység, amivel hozzájárul az ágazat fejlődéséhez a szövetség? Főleg a tudásmegosztás és a kapcsolattrendszerek révén... Ez szerintem is magas szintű, nagyon gyakran tudományos értékű munkákat, jó ötleteket és megoldásokat látunk. A Vízmű Panorámában is jó dolgokat olvasunk, néha kétszer-háromszor el kell olvasnunk egy anyagot, olyan magas a szint, de ez jó! A probléma nem itt van. Az érdekérvényesítés terén látok komoly problémát. A befektetett munka ellenére – szinte – teljes az eredménytelenség. Az más kérdés, hogy mi ennek az oka. Én ezt nem vetem a szemére senkinek, hogy ebben nem értünk el – szinte – semmit, de így látom. Követtünk el hibákat. Már évekkal ezelőtt farkast kiáltottunk, de csak nem jött be sem 2018-ban, sem 2019-ben az egyes szolgáltatók csődje és a közszolgáltatás ellehetetlenülése, ezért azt érezhetik a döntéshozók, hogy csak ijesztgettünk és blöfföltünk. Ezek után aztán az államnak még magasabb lett az ingerküszöbe. Látod, Kriszta, a stratégiai célok között az első az érdekérvényesítés... Aztán haladjunk tovább! „A tagok véleményének begyűjtése és a konszenzusra törekvő egyesítés.” A konszenzussal kapcsolatban is kétségeim vannak. A tudásmegosztás működik, az oktatás-képzés szintén, nagyon jól. Társadalmi szemléletformálásban ott vagyunk, jók vagyunk, akárcsak a kiadványok terén. Csak az érdekérvényesítés meg ez

a konszenzus! Sokszor hangoztatjuk utóbbit is. A MaVíz-en belüli konszenzus szerintem vagy nem létezik, vagy nem olyan széles körű, mint gondoljuk: sem a közműadóban, sem az áfa-csökkenésben, sem a különböző tulajdonosi körbe tartozók közötti vitákban. No jó! Abban minden szolgáltató egyetértett, hogy kell az állami rekonstrukció alap. De könyörgöm: mindössze másfél milliárd forintos tételben értünk egyet, holott évente több száz milliárd hiányzik az ágazatból?! Nem értettünk egyet annak idején a közműadó progresszív tételében sem. Kiadtuk a nyilatkozatot, mert kellett az egységes kép, de nem volt olyan nagy az egyetértés. Aztán egyetértettünk abban, hogy ki kellene vezetni a közműadót, az áfa-csökkentést is támogattuk, de ezek megvalósulásának eddig semmilyen reális esélye nem volt – mint utólag megtudtuk. Utópiákban nincs értelme a konszenzusnak. Maradjunk inkább a realitásoknál! Megmondom neked őszintén, én látok a MaVíz-en belül törésvonalakat is. Egyrészt a közműadó korábbi módosítási javaslatok kapcsán, illetve az állami társaságok és az önkormányzati irányításuk között, de ezeket a folyamatokat inkább külső szemlélőként vélem felfedezni, a színpalak mögötti történéseket nem ismerem. Lehet, hogy ezek valójában személyek közötti viták, nem tudom, nem tudhatom. Amúgy is: mindent tudni fejfájás!

De mik a lehetőségei a MaVíz-nek? Eddig is korlátozottak voltak és most is azok. Beszélgettünk erről konferenciákon akár terített asztal mellett is, ahol kötetlenebb a forma, s jobban megered az emberek nyelve, s az a jó, ha mindenféle ötlet felmerül. Egyvalami fontos: szabotázs szerencsére elképzelhetetlen, sosem merült fel és nem is fog! A sajtó elé kiállítás és a kifelé beszélés kontraproduktív lenne, s a szolgáltatás folyamatossága is fennmarad majd az ágazatban – nyugtatok meg mindenkit –, hiszen ha kell, az ágazati szakemberek a saját szerszámaikkal, otthonról hozott anyaggal, uzsorakölcsönt felvéve, s túlmunka-elszámolás nélkül is meg fogják oldani a gondokat. Az egyetlen botránykő tehát a gazdasági ellehetetlenülés és a fizetésképtelenség lehet. Véleményem szerint ezt a kormányzat nem fogja megvárni, sem a választások előtt néhány hónappal, sem utána egy évvel, magyarárn semmilyen helyzetben sem, és be fog avatkozni.

KK: Nehéz ezután megszólalni és bármit is mondani, Attila. Viszont az az érzésem is van, hogy ezután a téma után már nem hoznám fel a klímaváltozás és a globális felmelegedés kérdését. Egyvalami viszont még elmaradt. Egy kicsit engedsz bepillantást a magánéletedbe? Hogyan éled az életed, amikor nem a Borsodvíz cégvezetőjeként irányítod a vállalatot?

KA: Régi terminológiát használva munkás-paraszt családból származom, első generációs értelmiségi vagyok. Egy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei nagyközségben nőttem fel, mely jó ideje már város, ott jártam még a gimnáziumot is. Azt gondolom, a magamfajta fiúkban nagy a bizonyítási kényszer és a becsvágy, messzire akarnak eljutni, s így ehhez nagy lendületet vesznek, vagyis inkább jól elrugaszkodnak a pályájuk elején. Ezt láttam a bátyám és unokatestvéreim, de sok gyermekkori barátom esetében is. Ezt különlegesen erős motivációnak neveznék a szakemberek. Természetesen a gyökereimet és az indítatásomat nem felejttem, szülőhelyemhez ma is kötődöm, édesanyámhoz hetente hazajárunk, a bátyámmal együtt 1996 óta mezőgazdasági társas vállalkozás formájában gazdálkodunk.

Kétszer nősültem. Első házasságomból a nagyobbik lányom gyógyszerész, nem mellesleg férjezett, a kisebbik pedig a Semmelweis Egyetem – szintén gyógyszerész – hallgatója. A feleségemmel otthon még két leánygyermekről gondoskodunk: az egyikőjük gimnazista, a kisebbik gyermekünk most kezdi majd az általános iskolát, tehát van még családfelelősségem legalább úgy húsz évre.

Korábban a Szerencsi Önkormányzat munkájában is részt vettem, sőt még társadalmi megbízatású alpolgármester is voltam. 2005-től kezdődően bekapcsolódtam az amatőr sportba is, egyrészt naponta úsztam, másrészt a városi sportegyesület keretei között úszószakosztályt alapítottam, s vezetem ma is. Ehhez sokáig a lányom sikeres úszópályafutása adott motivációt. Évekig a megyei úszósövetség elnöke és átmenetileg a városi sportegyesület elnöke is voltam. Manapság telente a síelésben, illetve a snowboardozásban lelem örömet, szinte minden hétvégén kimozdulunk a feleségemmel. Az idei szezonunk kü-

lönösen jó volt, mivel igazoltan átestünk a covidon, így szabadon jártunk át Lengyelországba és Szlovákiába, amikor ott lehetett, illetve Sátoraljaújhelyen is két hónapos volt a szezon. Kell is ez, mert valamilyen módon ki kell kapcsolódnunk. Ha nem eresztetted le a gőzt, ha nem mozogsz, akkor ötven és hatvan között jön az első szívinfarktus vagy agyvérzés... Tehát vigyáznunk kell magunkra, és élvezni is kell az életet.

KK: Bizony, és Neked még dolgod van, sok-sok feladatod, úgyhogy vigyáznod kell magadra! Én azt kívánom, hogy tartson ez a lendület és lelkesedés még nagyon sokáig, és továbbra is tedd bele a szívedet és a lelkedet ebbe az egészbe, mert nagyon jó érzés látni. Köszönöm még egyszer a beszélgetést, nagyon jó élmény volt!

Önöknek pedig köszönöm a figyelmet és hogy velem tartottak! Kívánok a nyári hónapokra mindenkinek feltöltődést, problémamentes hétköznapiakat és mindannyiunknak azt, hogy ősszel végre újra találkozassunk a szakmai rendezvényeken, konferenciákon, hiszen biztos vagyok benne, hogy Önök is legalább annyira várják ezeket az összejöveteleket, mint a titkárság munkatársai.

Addig is vigyázzanak magukra!

